

STRATEGIA VUOSILLE 2013 -2015

1. EAPN-FIN VERKOSTO

Suomen köyhyyden ja syrjäytymisen vastainen verkosto EAPN-Fin, European Anti-Poverty Network Finland, on avoin köyhyyttä ja syrjäytymistä vastaan toimiville järjestöille, ryhmille ja kansalaisille. EAPN-Finin tarkoituksena on parantaa köyhyydessä elävien, syrjäytyneiden ja syrjäytymisuhan alla olevien asemaa, edistää sosiaalisia oikeuksia, perusturvaa, hyvinvointia ja itsenäistä suoriutumista. Syrjäytymiskehitystä verkosto tarkastelee köyhyyden näkökulmasta.

Verkosto on perustettu vuonna 1994 ja se on rekisteröimätön. Verkostolla on 32 jäsenyhteisöä (v. 2012), joista enemmistö on sosiaali- ja terveysalan valtakunnallisia järjestöjä. Asioiden valmistelua varten verkostolla on teemakohtaisia työryhmiä, joiden avulla syvennetään verkoston asiantuntemusta.

EAPN-Finin kotijärjestönä toimii vuoden 2012 alusta alkaen SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry.

EAPN-Fin on yksi Euroopan köyhyyden vastaisen verkoston, European Anti-Poverty Networkin (EAPN:n) 30 kansallisesta verkostojäsenestä.

2. TOIMINTAYMPÄRISTÖ

Suomessa yhteiskunnallinen ja taloudellinen eriarvoistuminen on lisääntynyt 1990-luvulta lähtien. Vaikka suuri enemmistö kansalaisista voi paremmin kuin koskaan aikaisemmin, ovat köyhyys, syrjäytyminen sekä hyvinvointi- ja terveyserot kasvaneet. Myös alueellinen eriarvoistuminen on lisääntynyt. Kilpailua, taloudellista menestymistä ja yksilön vastuuta omasta hyvinvoinnista korostava ilmapiiri leimaa helposti niitä ihmisryhmiä, jotka syystä tai toisesta ovat pudonneet hyvinvoinnin ulkopuolelle.

Euroopan talouskriisi ja julkisen talouden säästötavoitteet koettelevat myös eniten niitä ihmisryhmiä, jotka ovat kaikkein haavoittuvimmassa asemassa. Näitä ovat mm. köyhissä perheissä elävät lapset ja nuoret, eri tavoin pitkäaikaissairaat tai vammautuneet, vähävaraiset yksin elävät vanhukset, mielenterveyskuntoutujat ja päihdeongelmaiset sekä vapautuvat vangit. Monen kohdalla köyhyys on voinut jatkua sukupolvien yli.

Eurooppa 2020 - strategian mukaisesti Suomi on sitoutunut vähentämään köyhydessä elävien ihmisten määrää 150 000:lla vuoteen 2020 mennessä.

Suomessa suhteellisessa köyhydessä eläviä ihmisiä on noin 700 000, kun kriteerinä käytetään 60 prosenttia kotitalouksien keskimääräisestä käytettävissä olevasta mediaanitulosta. Jos mukaan otetaan Eurooppa 2020 - strategian mukainen kriteeristö (mm. eräiden kestokulutushyödykkeiden puute, maksuhäiriöt ja asema työmarkkinoilla) köyhydessä eläviä on lähes 900 000 ihmistä. Vuonna 2010 köyhydessä elävien lasten osuus oli 12,5 prosenttia, mikä tarkoittaa 137 000 lasta. Tutkimusten mukaan köyhissä perheissä elävillä lapsilla on suuri alttius joutua tulevaisuudessa erilaisten yhteiskunnan tukitoimenpiteiden kohteiksi. Vähävaraisten lapsiperheiden tukeminen tulee nähdä tärkeänä investointina tulevaisuuteen.

Toinen suuri ryhmä on koulutuksen ja työelämän ulkopuolella olevat vain peruskoulun suorittaneet 15 - 29 -vuotiaat nuoret. Vuonna 2010 heitä oli yhteensä noin 51 300, mikä on noin 5 prosenttia saman ikäryhmän nuorista (Kansallinen sosiaaliraportti 2012).

Suomen hallitus on ottanut köyhyden ja syrjäytymisen vähentämisen yhdeksi painopistealueeksi. Tällä hallituskaudella on tehty parannuksia mm. työttömyysturvan peruspäivärahaan ja työmarkkinatukeen sekä toimeentulotukeen. Myös asumistukeen on luvattu parannuksia. Toisaalta hallitus on asettanut myös julkisen talouden säästötavoitteita kohdistuen niistä mm. sairausvakuutuksen lääke- ja matkakorvauksiin.

Perustuslain mukaan julkisen vallan tulee taata perustoimeentulon turva kansalaisille laissa mainituissa elämän tilanteissa. Keskeinen kysymys on, miten yhteiskunnan resursseja tulisi jakaa, jotta jokainen kansalainen saisi riittävän toimeentulon ja ihmisarvoisen elämän edellytykset tasa-arvoisesti asuinpaikasta riippumatta. Tämä kaikki liittyy olennaisesti yhteiskunnan arvopohjaan sekä yhteiskunnassa vallitsevaan keskinäiseen solidaarisuuteen. Myös yhteiskunnan yhtenäisyys, vakaus ja sisäinen turvallisuus ovat riippuvaisia siitä, miten aineelliset resurssit ja hyvinvointi jakautuvat kansalaisten keskuudessa.

EAPN-Finin jäsenyhteisöt tekevät työtä erilaisten väestöryhmien oikeuksien toteutumiseksi ja aseman parantamiseksi yhteiskunnassa. EAPN-Fin -verkoston tehtävänä on tuoda esille köyhyyttä kokeneiden ääni sekä vaikuttaa köyhyden vähentämiseksi. Verkoston tulee toimia kansalaisten vahvana äänitorvena, joka korostaa pohjoismaisen hyvinvointivaltion ja universaalien sosiaalipolitiikan keskeistä merkitystä köyhyden ja syrjäytymisen vähentämisessä.

3. VISIO 2015

EAPN-Fin on tunnettu ja arvostettu verkosto, joka toimii järjestöjen ja köyhyyttä kokeneiden kansalaisten äänitorvena köyhyden, syrjäytymisen ja eriarvoisuuden vähentämiseksi. EAPN-Finin näkemyksiä ja asiantuntemusta kuullaan päätöksenteossa.

- Verkosto tunnetaan yhteiskunnallisena vaikuttajana päätöksentekijöiden keskuudessa. EAPN-Fin -verkoston kautta kokemuksellinen asiantuntijuus saa tilaa ja arvostusta yhteiskunnassa. Verkoston

monipuolista asiantuntemusta arvostetaan ja verkostoa kutsutaan erilaisiin asiantuntijatyöryhmiin.

4. MISSIO

EAPN-Fin verkoston perustehtävä on järjestöjen, köyhyyttä kokeneiden kansalaisten ja muiden toimijoiden kokoaminen vaikuttamistyöhön köyhyyden, syrjäytymisen ja eriarvoisuuden vähentämiseksi suomalaisessa yhteiskunnassa sekä osallistuminen EAPN:n kanssa köyhyyden vähentämiseksi Euroopassa.

5. PÄÄMÄÄRÄ

Köyhyydessä elävien ihmisten määrä vähenee suomalaisessa yhteiskunnassa. Köyhyys nähdään entistä kirkaammin ihmisen perusoikeuksia, ihmisarvoa ja tasavertaista yhteiskuntaan osallistumista loukkaavana tekijänä. Köyhyyden vähentäminen on keskiössä kaikessa yhteiskuntapolitiikassa.

- EAPN-Fin ajaa oikeudenmukaisuuden ja yhdenvertaisuuden toteutumista yhteiskunnassa, jotta kaikilla on yhtäläiset oikeudet riittävään toimeentuloon ja ihmisarvoiseen elämään.
- Yhteiskunnallisessa päätöksenteossa päätösten vaikutuksia arvioidaan johdonmukaisesti kaikkein heikoimmassa asemassa olevien ihmisryhmien kannalta
- Ihmisarvoinen ja kohtuuhintainen asuminen, perusturvaetuuksien riittävä taso, laadukkaat ja kaikkien saavutettavissa olevat sosiaali- ja terveyspalvelut sekä koulutus toteutuisivat kaikkien kohdalla
- Hyvinvointi- ja terveyserot vähenevät ja ylisukupolvinen köyhyys katkeaa

6. TAVOITTEET

6.1. EAPN-Fin vaikuttaa köyhyyden ja syrjäytymisen vähentämiseen Suomessa

- Verkosto muistuttaa Suomen hallitusta sen keskeisestä tehtävästä köyhyyden ja syrjäytymisen vähentämisessä ja EU 2020 -strategian tavoitteen edistämiseksi sekä tekee vaikuttamistyötä em. tavoitteiden saavuttamiseksi
- Verkosto edistää köyhyyttä ja sen monimuotoisuutta koskevan jäsenyteen tiedon esille tuomista (ks. kohta 6.3.). Tiedon avulla luodaan edellytyksiä ja uusia lähestymistapoja tarttua köyhyysongelmaan.
- Verkosto tuo esille uudenlaisia näkemyksiä ja ehdotuksia köyhyyden ja syrjäytymisen vähentämiseksi.
- Verkoston erityisenä painopisteenä ovat koulutuksen ja työelämän ulkopuolella olevat nuoret sekä päihde- ja mielenterveyskuntoutajat

6.2. EAPN-Fin luo väyliä köyhyyttä kokeneiden kansalaisten ja heidän parissaan työskentelevien ammattilaisten ja vapaaehtoisten äänen - kokemuksellisen asiantuntijuuden - kuulumiseksi yhteiskunnallisessa päätöksenteossa ja sen valmistelussa

- Verkosto vahvistaa köyhyyttä kokeneiden äänen ja kokemusten tunnetuksi tekemistä yhteiskunnallisessa keskustelussa ja päätösten valmistelussa.
- Verkosto järjestää jäsenjärjestöjensä toimesta eri puolilla Suomea tilaisuuksia, tapahtumia ja kohtaamisia, joissa kokemusasiantuntijat, ammatilliset asiantuntijat ja päättäjät kohtaavat.
- Verkosto nostaa esiin konkreettisia kokemuksia ja tietoa perusturvan ja koko sosiaaliturvan toimivuudesta ja/tai toimimattomuudesta sekä vaikutuksista ihmisen elämään ja tuo tätä kautta perustavanlaatuisia tietoa päätöksentekijöille.

6.3. EAPN-Fin tekee näkyväksi ja ymmärrettäväksi köyhyyden syitä ja seurauksia yksilön ja yhteiskunnan kannalta.

- Verkosto kokoaa selvityksiä sekä tutkittua että kokemustietoa köyhyyden problematiikasta, syistä ja mekanismeista.
- Verkosto nostaa esiin köyhyyden seurausvaikutuksia ihmisen elämässä ja yhteiskunnassa.
- Verkosto korostaa ehkäisevän työn merkitystä köyhyyden ja syrjäytymisen vähentämisessä.

6.4. EAPN-Fin harjoittaa kansainvälistä yhteistyötä osana EAPN:n toimintaa ja vaikuttaa köyhyyden ja syrjäytymisen vähentämiseen Euroopan tasolla.

- Verkosto osallistuu aktiivisesti EAPN:n hallintoon ja työryhmien työhön
- Verkosto välittää tietoa Suomen tilanteesta ja nostaa esiin omia kansallisia näkökulmia eurooppalaiseen vaikuttamistyöhön.
- Verkosto välittää EAPN:n kautta saatua tietoa eteenpäin Suomessa ja vaikuttaa yhteisten tavoitteiden edistämiseksi Suomen tasolla.

6.5. Verkoston resurssien vahvistaminen

- Verkoston tärkein voimavara ovat jäsenyhteisöt sekä yleiskokouksen valitsema hallitus ja verkoston työryhmät. Verkoston kotijärjestö on SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry, joka tarjoaa verkoston hallituksen sihteeriresurssin sekä taloushallinnon ja viestintää.
- Verkoston jäsenistön osallistumista kannustetaan ja osaamista hyödynnetään verkoston köyhyyden vastaisessa työssä.

- Verkostolle haetaan Raha-automaattiyhdistykseltä kohdennettua avustusta kokopäivätoimisen työntekijän palkkaamiseen verkoston kotijärjestön SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry:n toimiessa hakijana.

7. KEINOT

- Verkosto etsii uusia vaikuttamisen väyliä ja keinoja ja pyrkii mukaan erilaisiin asiantuntijatyöryhmiin.
- Verkosto perustaa ja ylläpitää työryhmiä, jotka käsittelevät ajankohtaisia teemoja ja valmistelevat yhteiskunnallista vaikuttamista.
- Verkosto tekee lausuntoja ja kannanottoja ja osallistuu yhteiskunnalliseen keskusteluun mediassa.
- Verkosto järjestää seminaareja ja tapahtumia eri puolilla Suomea.
- Verkosto kannustaa jäsenyhteisöjä ottamaan enemmän vastuuta tilaisuuksien järjestämisestä ja viestinnästä.
- Strategian toteuttamista seurataan vuosittain toimintasuunnitelman avulla.

8. STRATEGIAPROSESSI

Verkoston strategiaprozessi käynnistettiin vuoden 2012 alussa. Taustalla ovat EAPN:n strategiset linjaukset vuosille 2012-2014 sekä tarve jäsentää ja fokusoida Suomen verkoston toimintaa, tavoitteita ja linjauksia seuraavaksi kolmeksi vuodeksi.

Prozessi käynnistyi jäsenyhteisöille suunnatulla tulevaisuuskyselyllä. Siihen vastasi 19 jäsenyhteisöä. Kyselyllä tiedusteltiin mm. mihin suuntaan järjestön toimintaa tulisi sisällöllisesti kehittää, keihin toiminnan tulisi kohdistua, mitä keinoja verkoston tulisi toiminnassaan käyttää sekä miten verkoston resursointia tulisi lisätä.

Keväällä pidettiin hallituksen sisäinen työpaja, jossa hallituksen jäsenten näkökulmasta pohdittiin verkoston vahvuuksia, heikkouksia, mahdollisuuksia ja uhkia. Hallitus analysoi kyselyn tuloksia.

Lokakuussa järjestettiin jäsenyhteisöille strategiafoorumi, jossa myös käytiin läpi tulevaisuuskyselyn tuloksia sekä työstettiin pienryhmissä visiota Suomen verkoston tulevaisuudesta ja keskeisistä tehtävistä. Foorumin osallistui 20 henkilöä jäsenyhteisöistä.

Strategia pohjautuu edellä mainitun prosessin aikana tuotettuun materiaaliin, yhteiseen työskentelyyn ja käytyihin keskusteluihin. Lisäksi tausta-aineistoja on käytetty mm. vuoden 2012 Sosiaalibarometria, Kansallista sosiaaliraporttia 2012, EAPN -strategiaa sekä Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen laatimaa Perusturvan riittävyyden arviointiraporttia 4/211.

Nyt laadittu strategia on ensimmäinen EAPN-Finin historiassa.

Strategia hyväksyttiin EAPN-Finin yleiskokouksessa 29.11.2012